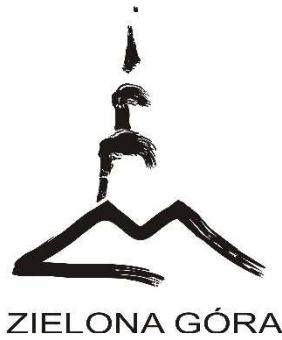

załącznik do uchwały nr VII.108.2024
Rady Miasta Zielona Góra
z dnia 24 września 2024 r.

Program Wspierania Rodziny
w Mieście Zielona Góra
na lata 2024-2026

Zielona Góra 2024

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. REGULACJE PRAWNE	5
II. ZADANIA MIASTA ZIELONA GÓRA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	7
III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W ZIELONEJ GÓRZE – WYBRANE ELEMENTY	8
1. Demografia	8
2. Pomoc społeczna	9
3. Miejskie programy społecznościowe	18
IV. ANALIZA SWOT	19
V. ANALIZA ZASOBÓW INSTYTUCJONALNYCH MIASTA ZIELONA GÓRA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	21
VI. CELE PROGRAMU	24
1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny, praca z rodzinami w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz interdyscyplinarna praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, zagrożonymi odebraniem dziecka	25
2. Wspieranie form organizacji wolnego czasu	28
3. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą rodzinom	29
VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU, MONITORING I EWALUACJA	31
VIII. SPISY WYKRESÓW, RYSUNKÓW I TABEL	32

WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczną. To w rodzinie dziecko jest poddawane procesowi socjalizacji, podczas którego przekazywane są i wpajane normy, wartości, wzorce osobowe. Rodzina jako pierwsza instytucja w życiu dziecka świadomie i nieświadomie kształtuje osobowość dziecka i przygotowuje do pełnienia ról społecznych. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia bezpieczeństwo emocjonalnie swoim członkom i przystosowuje dzieci do życia w społeczeństwie.

Przeoglądając literaturę tematu można stwierdzić, że rodzinę cechują takie elementy jak: uregulowane formalnie więzi rodzinne, wspólne zamieszkiwanie, wspólna własność, wspólna kultura duchowa. W związku z licznymi zmianami społeczno-gospodarczymi zmieniają się funkcje rodziny, a także jej struktura. Pojawia się coraz więcej rodzin wybierających życie w konkubinacie, rodzin niepełnych, a także rodzin zrekonstruowanych.

Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które czynią rodzinę dysfunkcyjną. Problemy zagrażające rodzinom to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przemoc. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Niewypełnianie przez rodzinę prawidłowo swoich funkcji może prowadzić do niedostosowania społecznego dzieci.

W celu skuteczności podejmowanych działań praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy realizować zasadę podstawowej roli wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Wspieranie rodziny, to bowiem działania nakierowane na jej wzmocnienie i rozwój.

Z uwagi na doniosłą rolę rodziny w wychowywaniu przyszłego pokolenia oraz zagrożenie wieloma problemami, to właśnie rodzina powinna być szczególnie wspierana w wypełnianiu swoich funkcji poprzez budowanie programów profilaktycznych, informacyjnych, pomocowych i terapeutycznych, m.in. niniejszego Programu.

I. REGULACJE PRAWNE

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Opracowanie Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026 oraz jego wdrażanie, odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o *wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o *pomocy społecznej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2023 r. poz. 571 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2024 r. poz. 475 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu przemocy domowej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o *wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.),
- Prawo oświatowe z 14 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o *działalności leczniczej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 799),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o *opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz. U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o *świadczeniach rodzinnych* (Dz. U. 2024 r. poz. 323 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o *zatrudnieniu socjalnym* (Dz. U. 2022 r. poz. 2241),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o *ochronie zdrowia psychicznego* (Dz.U. z 2024 r. poz. 917),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o *świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. 2024 r. poz. 146 z późn. zm.).

Dokumentem wyznaczającym kierunki polityki społecznej w województwie lubuskim jest Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021–2030. Strategia poprzedzona została wnikliwą diagnozą problemów społecznych regionu. W oparciu o nią wytypowano główne problemy polityki społecznej oraz grupy społeczne, które mają być podmiotami polityki społecznej. Wśród nich znajdują się m.in. rodziny doświadczające problemów z wykonywaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Priorytetem (celem strategicznym) polityki społecznej województwa lubuskiego w świetle Strategii jest m.in. aktywna polityka prorodzinna.

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026

Równie ważnym dokumentem na szczeblu wojewódzkim jest uchwalony 25 kwietnia 2023 r. Wojewódzki Program Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej. Głównym celem Programu jest określenie i usystematyzowanie priorytetowych dla województwa lubuskiego obszarów interwencji w obszarze wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Za cele strategiczne w dokumencie uznano m.in.:

1. Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji kadr wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz instytucji pomocy społecznej.
2. Wsparcie rodziny (biologicznej, zastępczej, adopcyjnej) w zakresie pełnienia prawidłowej funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026 wpisuje się w powyższe dokumenty oraz jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zielona Góra na lata 2021-2030.

II. ZADANIA MIASTA ZIELONA GÓRA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Program powstał w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej*. Ten sam przepis określa zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny, m.in.:

- 1) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 2) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 3) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Według art. 8 cyt. ustawy, rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych prezydent miasta zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. W myśl art. 10 cyt. ustawy praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Z kolei pomoc w opiece i wychowaniu dziecka jest realizowana przez placówki wsparcia dziennego. Zgodnie z art. 24 ustawy placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- 1) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych;
- 2) specjalistycznej;
- 3) pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

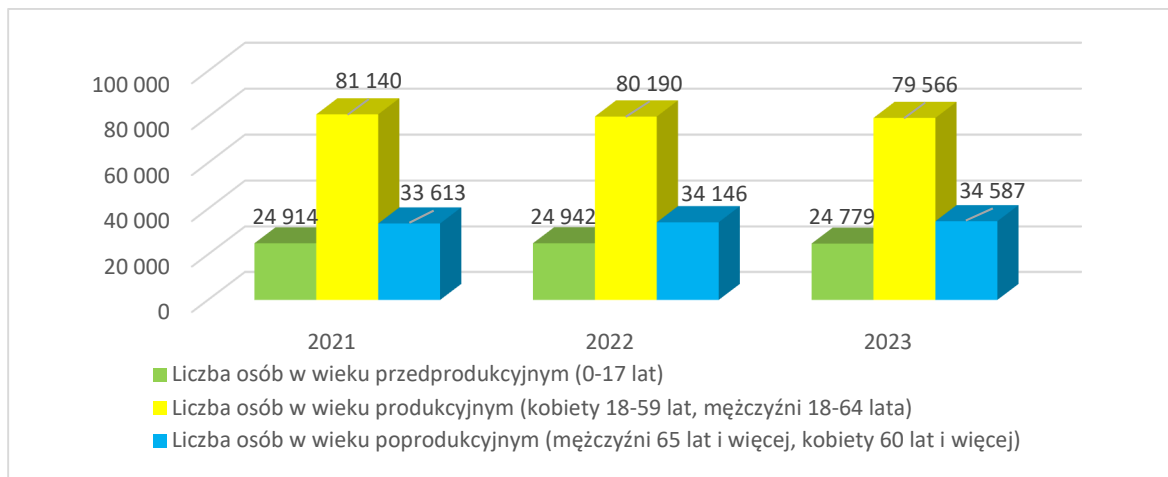

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W ZIELONEJ GÓRZE – WYBRANE ELEMENTY

1. Demografia

Na 31.12.2023 r. Miasto Zielona Góra liczyło 138 932 mieszkańców, z czego 73 247 stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni 65 685.

Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2023 r. to 79 566 (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata). Przy wskazaniu 17,8% (24 779 osób) populacji w wieku przedprodukcyjnym, aż 24,9% ludności (34 587 osób) było w wieku poprodukcyjnym. Rozkład procentowy ludności jest zbliżony do danych województwa lubuskiego, jednakże w Zielonej Górze odnotowano o 1% mniej osób w wieku produkcyjnym oraz o 1% więcej osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 1. Ludność Zielonej Góry w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2021-2023.

Źródło: dane GUS

Od 2021 r. do 2023 r. liczba ludności miasta malała ze 139 667 osób do 138 932. W 2023 r. w Zielonej Górze odnotowano ujemny przyrost naturalny wynoszący 262 (dane na 30.06.2023 r.). Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,76 na 1 000 mieszkańców Zielonej Góry. Przyrost naturalny w mieście prezentuje się lepiej niż w województwie, bowiem w lubuskim przyrost naturalny wynosił - 4,41 na 1 000 mieszkańców województwa.

W 2023 r. urodziło się 1 001 dzieci. Zawarto 575 małżeństw (418 cywilnych i 157 wyznaniowych), co odpowiada 4,13 małżeństwom na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik małżeństwa dla województwa jest zbliżony i w 2023 r. wynosił 4,3.

2. Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze jest realizatorem usług społecznych skoncentrowanych na wspieranie rodzin i dzieci, w tym rodziny biologicznej, na obszarze miasta. Ośrodek realizuje usługi społeczne poprzez pracę socjalną oraz asystenturę rodzinną świadczoną bezpośrednio w środowisku rodzinnym podopiecznych. MOPS w Zielonej Górze realizuje również działania z zakresu przeciwdziałania przemocy, poradnictwa psychologicznego, wsparcia terapeutycznego oraz profilaktyki uzależnień.

Do zadań pracowników socjalnych należy w szczególności rozeznawanie potrzeb osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji socjalno - bytowej, w tym podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu poprzez zabezpieczenie elementarnych potrzeb bytowych pozwalających na godne funkcjonowanie.

W 2023 roku w Dziale Pomocy Środowiskowej funkcjonowały 4 zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej, które na 31.12.2023 r. liczyły 55 osób, w tym 50 pracowników socjalnych:

- 1) Zespół pierwszego kontaktu – 2 pracowników socjalnych;
- 2) Zespół ds. świadczeń przyznawanych decyzją:
 - 37 pracowników realizujących zadania w wyodrębnionych rejonach opiekuńczych,
 - 2 aspirantów pracy socjalnej;
- 3) Zespół usług:
 - 4 pracowników socjalnych pracujących z osobami w kryzysie bezdomności,
 - 3 pracowników socjalnych podejmujących działania w zakresie współpracy z osobą niesamodzielną, niezaradną mające na celu organizowanie szeroko rozumianych usług socjalnych, w tym organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz dla dorosłych ze schorzeniami psychicznymi,
 - 2 asystentów osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych,
 - 1 terapeuta;
- 4) Zespół pracy socjalnej – 4 pracowników socjalnych, realizujących pogłębioną pracę socjalną w środowiskach wieloproblemowych, wymagających systematycznej współpracy, towarzyszenia w rozwiązywaniu problemów, poszukiwania możliwości ich rozwiązania.

Pracę zespołów wspomagało 2 starszych specjalistów pracy socjalnej – koordynatorów.

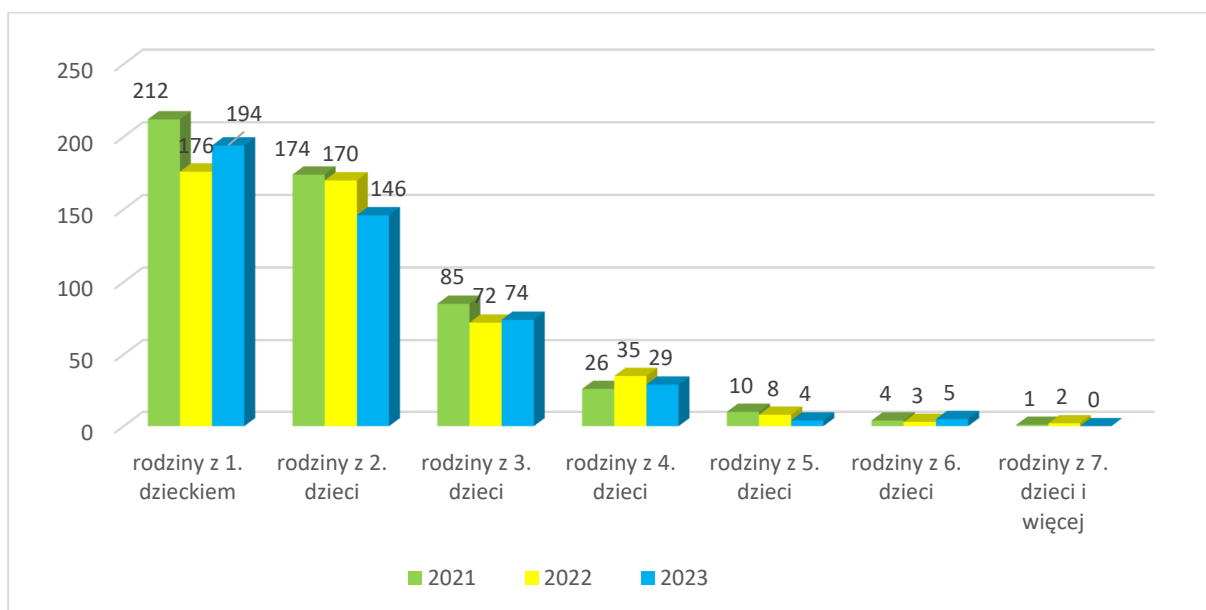

	2021	2022	2023
Liczba rodzin objęta wsparciem pracownika socjalnego	3200	3130	2 962
W tym liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem pracownika socjalnego	512	466	452
W tym liczba rodzin niepełnych	270	266	251
W tym liczba rodzin wielodzietnych	126	120	112

Tabela 1. Rodziny objęte pomocą społeczną w Zielonej Górze w latach 2021 - 2023

Źródło: dane własne

Analiza danych wskazuje, że w 2021 r. pomocą objęto ogółem 3 200 rodzin, w 2022 r. było to 3 130 rodzin, natomiast w 2023 roku wsparcia udzielono 2 962 rodzinom, zatem liczba rodzin korzystających z pomocy uległa zmniejszeniu o 238. W 2021 r. z pomocy społecznej korzystało 3,8% mieszkańców miasta, w 2023 r. 3,42%.

Wykres 2. Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2021-2023.

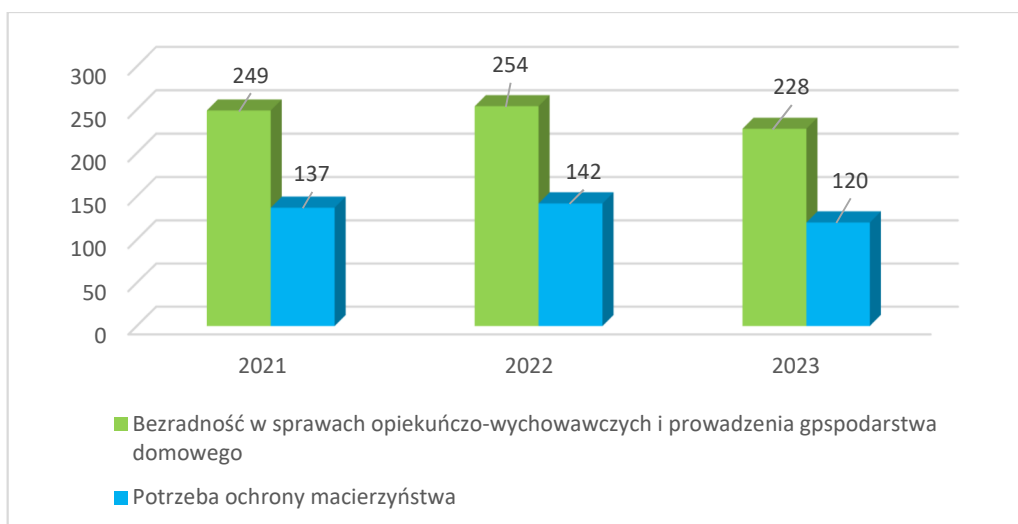
Źródło: dane własne

W latach 2021 – 2023 obserwowano utrzymującą się tendencję zmniejszania się liczby rodzin z dziećmi, zarówno wśród rodzin z jednym dzieckiem, z dwójką dzieci czy też rodzin wielodzietnych. Przez trzy lata liczba rodzin z dziećmi zmniejszyła się o 60 (2021 r. - 512, 2022 r. - 466, 2023 r. - 452), w tym o 19 zmalała liczba rodzin niepełnych z dziećmi (2021 r. - 270, 2022 r. - 266, 2023 r. - 251). Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną stanowiły wśród wszystkich rodzin odpowiednio 16% w 2021 r., 14,88% w 2022 r. i 15,3% w 2023 r.

Zaznaczyć należy jednak, że pomimo zmniejszającej się liczby rodzin objętych wsparciem pracowników socjalnych zwiększa się skala problemów z jakimi zmagają się owe rodziny, zwiększa się także liczba środowisk objętych procedurą „Niebieskie Karty”, a co za tym idzie zwiększa się zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną we wspomnianych środowiskach rodzinnych.

Jak wskazują poniższe dane, wśród rodzin korzystających ze świadczeń przyznanych decyzją administracyjną, powodami ubiegania się o pomoc w 2023 r. była m.in. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w 2021 r. objęto 249 rodzin, w 2022 r. 254 rodziny, w 2023 r. 228 rodzin. Pomocą ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa w 2021 r. objęto 137 rodzin, w 2022 r. – 142 rodziny, w 2023 r. 120 rodzin. Z uwagi na tendencję malejącą ogólnej liczby rodzin z dziećmi w pomocy społecznej, liczba rodzin, które otrzymały pomoc z powyższego powodu również maleje.

Wykres 3. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2021 - 2023

Źródło: dane własne

W 2023 r. asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale Wsparcia Rodziny współpracowali łącznie ze 129 rodzinami, w tym z 7 rodzinami w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy „Za życiem”. W rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w 2023 r. przebywało łącznie 248 dzieci. W 2023 r. asystenci rodziny zakończyli współpracę z 15 rodzinami w związku z realizacją założeń zawartych w Planie Pomocy Rodzinie. Liczba rodzin, z którymi co roku asystent rodziny kończy współpracę z powodu realizacji planu pracy kształtowała się następująco: 2021 – 27 rodzin, w 2022 – 17 rodzin, w 2023 – 15 rodzin. Każdorazowo po zakończeniu pracy z rodziną asystent rodziny prowadzi monitoring funkcjonowania rodziny. Na dzień 31.12.2023 r. na przydzielenie asystenta rodziny oczekiwały 33 rodzin.

Głównym celem pracy asystenta rodziny w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest wspieranie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych w rodzinie

w celu umożliwienia jej prawidłowego funkcjonowania. Asystent rodziny współpracuje zarówno z rodzinami pełnymi, niepełnymi, zrekonstruowanymi jak i z rodzinami patchworkowymi. Obejmuje również wsparciem rodziców biologicznych starających się o powrót do rodziny biologicznej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Wsparciem pracowników Działu Wsparcia Rodziny, w myśl ustawy o *wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”* mogą być również objęte kobiety i rodziny z tytułu ciąży powikłanej/zagrożonej lub przyjścia na świat dziecka z niepełnosprawnością zagrażającą jego życiu lub zdrowiu. Asystenci rodziny swoje obowiązki służbowe wykonują bezpośrednio w środowisku rodzinnym klientów. W celu zwiększenia oddziaływań na rodziny objęte wsparciem i możliwość nawiązania współpracy z każdym członkiem rodziny działania na rzecz rodziny realizowane są w formie zadaniowego czasu pracy, w godzinach między 7.00 a 20.00 od poniedziałku do piątku oraz w weekendy. Pracownicy Działu Wsparcia Rodziny współpracują z różnymi instytucjami miejskimi oraz pozarządowymi, między innymi z: placówkami opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego, placówkami oświatowymi, przychodniami podstawowej opieki zdrowotnej, placówkami wsparcia dziennego, poradniami zdrowia psychicznego i Sądem Rejonowym w Zielonej Górze.

Indywidualna pomoc asystenta rodziny służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzaniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie osobom zagrożonym marginalizacją możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Główną metodą pracy jest podążanie za podopiecznym i selektywne wspieranie jego realnych dążeń.

Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę naturalną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

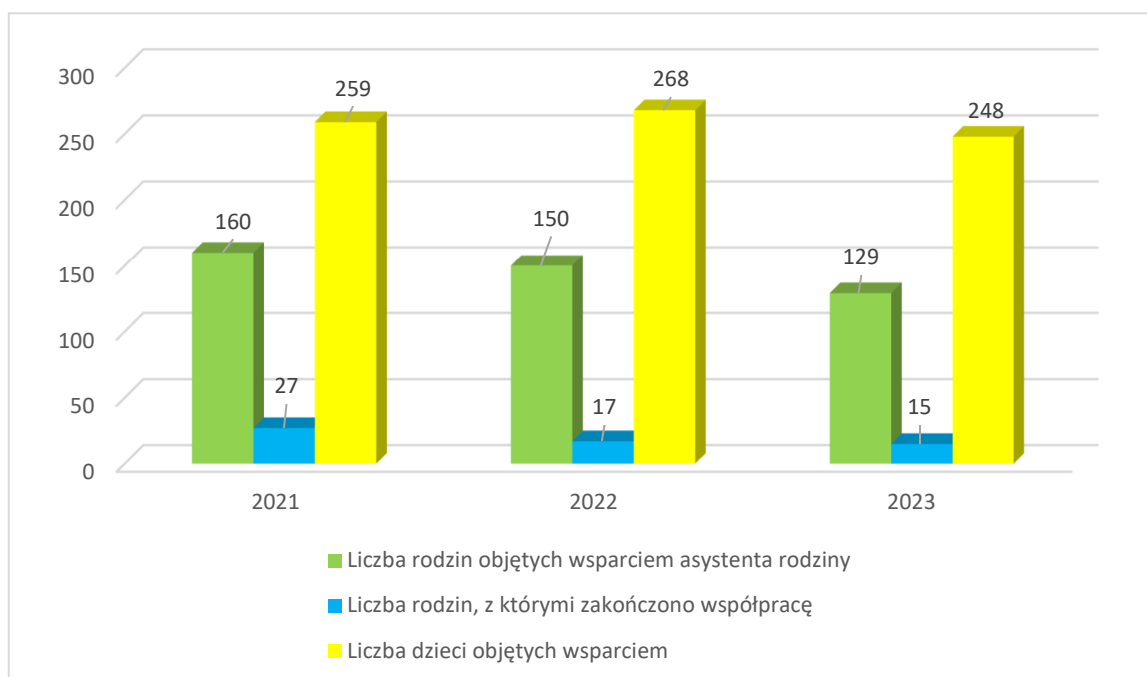
W pracy z rodziną główny akcent nałożony jest na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu. W tym celu konieczna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Ugruntowaną metodą pracy jest powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzi w szczególności: asystent rodziny, pracownik socjalny, pedagog, kurator sądowy. Wdrażanie takiego systemu pozwala na trafną diagnozę problemów rodziny, ustalenie spójnego planu pomocy oraz uruchamianie mechanizmów współpracy z właściwymi instytucjami służbami.

Do zadań asystenta rodziny należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Do obowiązków asystenta w szczególności należy udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych,

psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań pracowników Działu Wsparcia Rodziny należy również wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Ponadto na podstawie art. 15 wymienianej ustawy w pracy asystenta z rodziną uwzględniono również motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych oraz udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności udział w zajęciach psychoedukacyjnych. W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zadaniem asystenta jest podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Pracownicy Działu Wsparcia Rodziny zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w latach 2021-2023 liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny kształtowała się na podobnym poziomie (2021 – 160, 2022 – 150, 2023 - 129).

Wykres 4. Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny oraz rodzin, z którymi zakończono współpracę w latach 2021-2023.

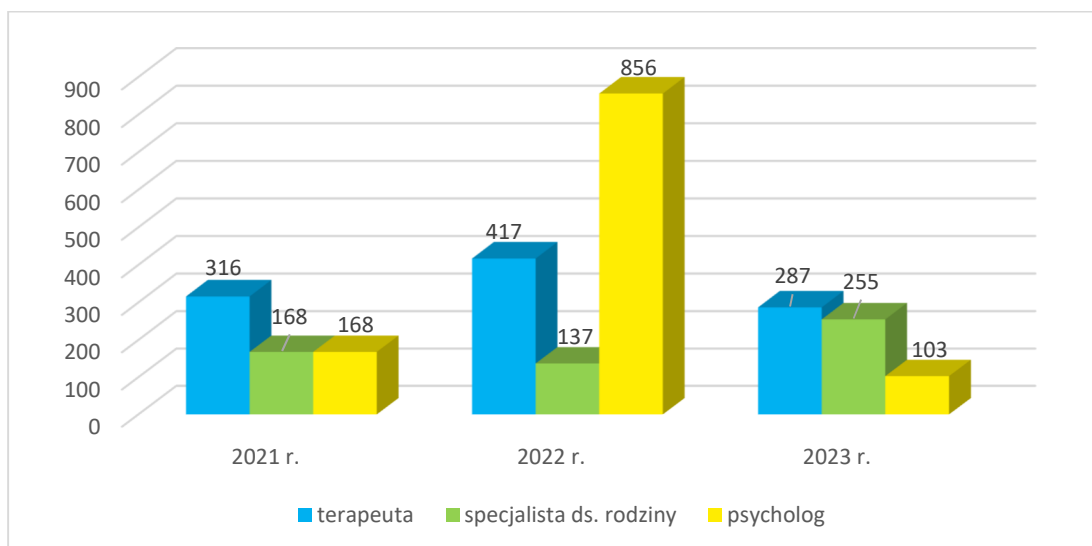
Źródło: dane własne

W latach 2021 – 2023 w ramach wspierania prawidłowego funkcjonowania rodziny prowadzono działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Biuro Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze realizowało działania i kampanie profilaktyczne m.in.:

- „ZaFAScynuj się ciążą bez alkoholu. Alkohol uszkadza najbardziej...”, „FASD – bagaż na całe życie” – działania mające na celu zwrócenia uwagi na problemy osób z Alkoholowym Zespołem Płodowym oraz uświadomienie przyszłym matkom szkodliwości picia alkoholu w czasie ciąży i jego negatywnego wpływu na rozwój płodu;
- „Twoje dziecko w sieci”, „Dzień bezpiecznego Internetu” - działania informacyjno-edukacyjne skierowane do rodziców i uczniów, mające na celu wsparcie w prowadzeniu działań związanych z bezpieczeństwem w Internecie;
- „List do Rodziców Pierwszoklasistów” – coroczne działanie informacyjno-edukacyjne skierowane do rodziców dzieci, które rozpoczynają naukę w pierwszej klasie szkoły podstawowej.

Rodzina doświadczająca problemów miała w latach 2021-2023 dostęp do specjalistycznego poradnictwa.

Wykres 5. Liczba porad udzielonych przez specjalistów MOPS w latach 2021-2023

Źródło: dane własne

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze realizował zadanie publiczne w ramach Programu Ostonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” pod nazwą: Program „MOC na Rodzinę!”. Jedno z działań Programu obejmowało prowadzenie na terenie Ośrodka „Punktu Wsparcia Rodziny”. Punkt zapewniał szybki dostęp dziecka i osoby dorosłej, doznającej przemocy lub chroniącej dziecko, do specjalistów: psychologa, psychoterapeuty, pedagoga i radcy prawnego. Wsparcie udzielane było bezpłatnie, również w godzinach popołudniowych. Do Punktu zgłosiło się 60 osób. Uczestnicy skorzystali łącznie z 50 konsultacji psychoterapeutycznych, 50 konsultacji z psychologiem, 30 konsultacji z pedagogiem oraz mieli dostęp do 30 godzin dyżuru prawnika. W ramach programu odbyły się także warsztaty dla rodziców lub opiekunów dzieci zagrożonych doznawaniem przemocy domowej lub doznających przemocy domowej pn.: „SŁOWA MAJĄ MOC”. Warsztaty obejmowały łącznie 30

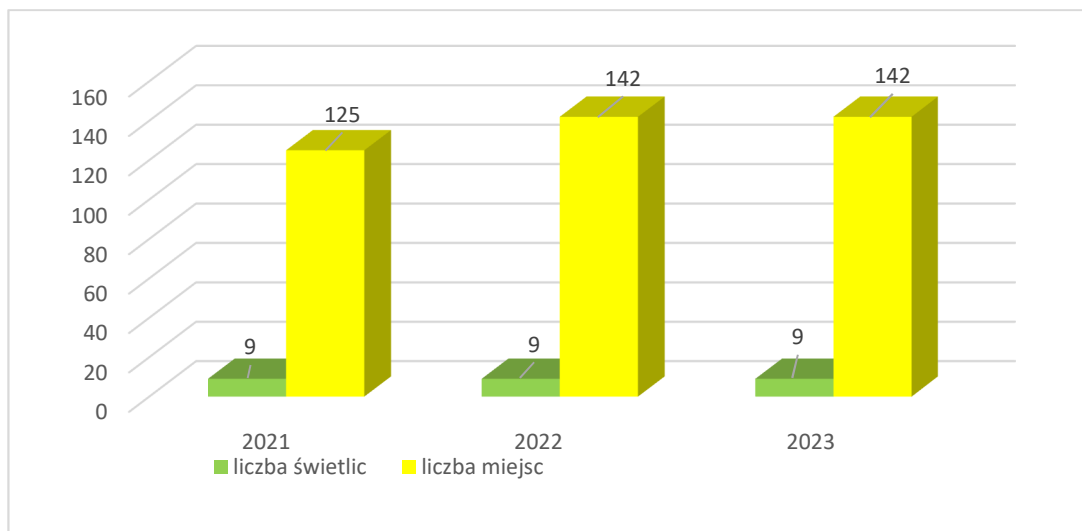
godzin. Z tego typu wsparcia skorzystało 14 uczestników. Działanie zapewniało opiekę nad dziećmi na czas zajęć. Pod taką opieką pozostawało łącznie 5 dzieci. Ponadto odbył się warsztat dla rodzin zastępczych, pn.: „Zapobieganie wykorzystywaniu seksualnemu dzieci”, Skorzystało z niego 6 rodziców zastępczych. Przeprowadzono 2 pogadanki prawne dla rodziców dzieci z Ukrainy p.n. „Dzieci Mocą Rodziny”. W 2 edycjach, z 12 zaplanowanych uczestników, zapisało się 6 osób, wzięło udział łącznie 5 osób (pod opieką na czas trwania pogadanki pozostawało 2 dzieci).

W 2023 r. w ramach pomocy rodzinom mającym dzieci w żłobkach i przedszkolach Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w 2023 r. przeznaczył kwotę 77 149,95 zł na pokrycie kosztów posiłków (pełnego obiadu) dla 166 dzieci w wieku przedszkolnym, tj. do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej (6-7 rok życia) w placówkach publicznych i niepublicznych na terenie miasta Zielona Góra. Kwota na posiłki (pełny obiad) dla dzieci uczęszczających do szkół wyniosła w 2023 r. 161 204,10 zł, pomocą objęto 249 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej na terenie miasta Zielona Góra, jak również Ośrodków Wychowawczych lub Socjoterapeutycznych znajdujących na terenie innych gmin.

W ramach pomocy rodzinom ukraińskim o statusie UKR, przebywającym na terenie Miasta Zielona Góra, mającym dzieci uczęszczające do przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze przekazał z Funduszu Pomocy kwotę 51 893,52 zł na pokrycie kosztów posiłków (pełnego obiadu) dla 80 dzieci.

W latach 2021 – 2023 w Zielonej Górze działały placówki wsparcia dziennego prowadzone m.in. przez organizacje pozarządowe w ramach realizacji zleczonych zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej. Świetlice były otwarte popołudniami i miały za zadanie zapewnienie dzieciom warunków do odrabiania lekcji, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego oraz posiłku. Dawały możliwość rozwijania zainteresowań, nabycia umiejętności radzenia sobie ze stresem i agresją, uczenia się zdrowego stylu życia. W pracy pedagogicznej niezwykle istotna była współpraca wychowawcy placówki z rodziną, włączanie rodziców w działania organizowane przez świetlicę, podczas których mieli możliwość nabyć lub korygować umiejętności opiekuńczo-wychowawcze.

Na terenie miasta w roku 2021 funkcjonowało 9 świetlic dla 125 dzieci, natomiast zarówno w 2022 r. jak i w 2023 r. funkcjonowało 9 świetlic oferujących 142 miejsca,

Wykres 6. Placówki wsparcia dziennego w latach 2021-2023

Źródło: dane własne

Wykaz placówek wsparcia dziennego w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w Zielonej Górze w 2023 r. zawiera poniższa tabela.

	Nazwa placówki	Podmiot prowadzący placówkę	Adres placówki	Liczba miejsc
1	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza Polskiego Czerwonego Krzyża „Wiewiórka„	Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża	ul. Cyryla i Metodego 9, 65-001 Zielona Góra	10
2	Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego „Słoneczko z uśmiechem”	Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej	ul. Bema 32-34, 65-170 Zielona Góra	10
3	DOM - Dzienny Ośrodek Młodzieżowy	Fundacja „MOŻESZ INACZEJ”	ul. Władysława IV 10, 65-229 Zielona Góra	32
4	Specjalistyczna świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Przygoda”	Stowarzyszenie Penitencjarne „PATRONAT”	ul. Sikorskiego 26, 65-454 Zielona Góra	20
5	Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego „Wśród Aniołów”	Fundacja Pozytywnego Rozwoju i Ośrodek Integracji Społecznej	ul. Prosta 47a, 65-783 Zielona Góra	15
6	Ośrodek Socjoterapeutyczny Gniazdo	Stowarzyszenie DAMY RADE	ul. Gen. Sikorskiego 24, 65-450 Zielona Góra	15
7	Świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Odnaleźć swoje miejsce, odzyskać dzieciństwo”	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Zielonogórsko - Gorzowskiej	Plac Matejki 2a, 65-056 Zielona Góra	15

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026

8	„Świetlica marzeń”	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Zielonogórsko - Gorzowskiej	ul. Chrobrego 8, 65-052 Zielona Góra	10
9	Świetlica socjoterapeutyczna „Złote Serca”	Polski Komitet Pomocy Społecznej Lubuski Zarząd Wojewódzki	ul. Moniuszki 35, 65-410 Zielona Góra	15

Tabela 2. Placówki wsparcia dziennego prowadzone w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w Zielonej Górze w 2023 r.

Źródło: dane własne

3. Miejskie programy społecznościowe

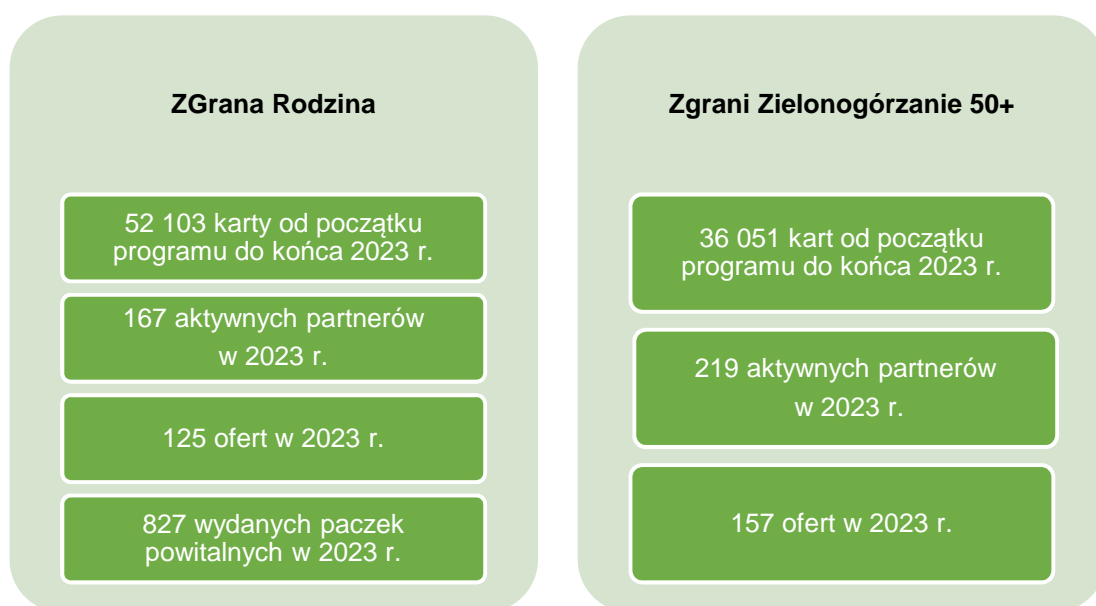
Na terenie Miasta Zielona Góra działają dwa programy miejskie: ZGrana Rodzina oraz Zgrani Zielonogórzanie 50+. Program ZGrana Rodzina został przyjęty od stycznia 2014 r., natomiast program Zgrani Zielonogórzanie 50+ od czerwca 2014 r.

Program ZGrana Rodzina skierowany jest do wszystkich osób zameldowanych na terenie miasta, którzy jednocześnie pozostają rodzicami przynajmniej jednego dziecka w wieku poniżej 18 lat. W ramach programu rodziny mogą korzystać z miejskiego programu lojalnościowo-rabatowego, który niesie obopólną korzyść zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla rodzin, które mają możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, ponadto mogą korzystać z rabatów w sklepach bądź na wybrane usługi. Od początku programu do końca 2023 r. wydano 52 103 karty.

Karty ZGranej Rodziny są imienne i wystawiane oddzielnie na każdego rodzica, który w sposób niezależny może korzystać z niej z dzieckiem. Każde dziecko do czasu ukończenia 18 roku życia jest wpisane na kartę rodzica, a dodatkowo za zgodą przedstawiciela ustawowego może otrzymać własną kartę.

Równoległy program Zgrani Zielonogórzanie 50+ również jest skierowany do osób zameldowanych na terenie miasta Zielona Góra, obejmuje jednak mieszkańców, którzy ukończyli 50 rok życia. Program działa analogicznie do programu ZGrana Rodzina, tj. oferuje szeroki zakres usług i sklepów w atrakcyjnym systemie lojalnościowo-rabatowym.

Celem programu Zgrani Zielonogórzanie 50+ jest aktywizacja osób po 50 roku życia oraz wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez promowanie wśród Seniorów spędzania wolnego czasu z wnukami. Seniorzy mogą korzystać z oferty specjalnie przygotowanej na tę okazję. Od początku programu do końca 2023 r. wydano 36 051 kart.

Rysunek 1. Statystyki programów ZGrana Rodzina i Zgrani Zielonogórzanie 50+.

Źródło: dane własne

IV. ANALIZA SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację mieszkańców miasta Zielona Góra. W omawianej analizie wyróżnia się etapy takie jak identyfikacja i analiza mocnych i słabych stron oraz identyfikacja i analiza szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">– dostępna, wyspecjalizowana i zróżnicowana oferta wsparcia adresowana do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,– rozwinięta infrastruktura instytucjonalna działająca w obszarze wspierania rodziny,– duża liczba organizacji pozarządowych wspierających rodzinę,– funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego,– możliwość wsparcia rodzin poprzez asystenta rodziny,– możliwość zlecania zadań publicznych organizacjom pozarządowym w trybie otwartych konkursów ofert,– rozwinięta sieć specjalistycznego poradnictwa,– dobrze rozwinięta komunikacja miejska, dająca możliwość dotarcia do różnych form wsparcia,– możliwość korzystania przez rodziny z kompleksowych programów profilaktycznych, warsztatów dla rodziców,– dobre zaplecze edukacyjne i sportowe,	<ul style="list-style-type: none">– brak grup samopomocowych i grup wsparcia,– brak rodzin chętnych do pełnienia funkcji rodzin wspierających,– długi czas oczekiwania na dostęp do leczenia specjalistycznego, rehabilitacji oraz terapii dzieci i młodzieży w ramach NFZ– zbyt mała liczba zatrudnionych asystentów rodziny oraz zbyt mała liczba środowisk objęta ich wsparciem,– mała liczba bezpłatnych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe dla osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem,– bardzo ograniczone środki finansowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na odpłatne szkolenia,– niezadowalający poziom wynagrodzeń pracowników instytucji pomocowych skutkujący małą liczbą chętnych osób do pracy, w szczególności na stanowisko asystenta rodziny.

<ul style="list-style-type: none">– funkcjonowanie programów wspierających rodziny „Zgrana Rodzina”, Zgrani Zielonogórzanie 50+,– wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji pracujących na rzecz rodziny,– specjalizacja pracowników socjalnych na zespoły przekładająca się na profesjonalizację wsparcia udzielanego rodzinom.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">– kształtowanie ogólnokrajowej polityki prorodzinnej, w tym rosnące wsparcie dla rodzin o charakterze socjalnym,– wykorzystywanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych,– gotowość rozwijania współpracy służb i instytucji wspierających rodzinę,– gotowość pracowników podejmujących pracę w obszarze wspierania rodziny do podnoszenia umiejętności i kwalifikacji w tym zakresie,– możliwość pozyskiwania funduszy unijnych i realizacji rządowych programów.	<ul style="list-style-type: none">– występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych,– kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym– występowanie syndromu „dziedziczenia biedy”,– zwiększanie liczby osób o innej narodowości bez uprawnień do pomocy społecznej,– brak wystarczającej dostępności do tłumaczy osób o innej narodowości,– bardzo duże obciążenie zadaniami pracowników pomocy społecznej udzielających rodzinom wsparcia,– cedowanie coraz większej liczby zadań na samorządy gminne bez zabezpieczenia odpowiedniego finansowania kosztów ich realizacji,– bardzo ograniczone środki na finansowanie działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

V. ANALIZA ZASOBÓW INSTYTUCJONALNYCH MIASTA ZIELONA GÓRA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Wspieranie dziecka i rodziny jest realizowane przez instytucje publiczne oraz przez organizacje pozarządowe. Instytucje publiczne świadczące usługi społeczne w zakresie wspierania dziecka i rodziny na terenie Zielonej Góry to między innymi:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza”,
- 4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- 5) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 6) Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C.K. Norwida,
- 7) Zielonogórski Ośrodek Kultury,
- 8) Ochotniczy Hufiec Pracy,
- 9) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze,
- 10) Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia,
- 11) Sąd Rejonowy Wydział III Rodzinny i Nieletnich,
- 12) II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- 13) Uniwersytet Zielonogórski,
- 14) Miejska Komenda Policji,
- 15) Lubuski Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Zielonej Górze,
- 16) zakłady opieki zdrowotnej,
- 17) placówki oświatowe,
- 18) kościoły, związki wyznaniowe.

Organizacje pozarządowe, które podejmują działania na rzecz wspierania rodziny na terenie Zielonej Góry to między innymi:

- 1) Stowarzyszenie Twoja Rodzina,
- 2) Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża,
- 3) Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej,
- 4) Fundacja „Możesz Inaczej”,
- 5) Stowarzyszenie Penitencjarne „PATRONAT”,
- 6) Fundacja Pozytywnego Rozwoju,
- 7) Ośrodek Integracji Społecznej,
- 8) Stowarzyszenie „DAMY RADE”,
- 9) Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej,
- 10) Polski Komitet Pomocy Społecznej Lubuski Zarząd Wojewódzki.

Stowarzyszenie Twoja Rodzina prowadzi szeroką działalność z zakresu wspierania dziecka i rodziny. Stowarzyszenie prowadzi: Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla ofiar przemocy, Dom Samotnej Matki oraz Rodzinny Ośrodek Mediacyjny. W ramach swoich działań prowadzi również program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy – działania te realizowane są w formie warsztatów grupowych oraz spotkań indywidualnych.

Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża zajmuje się udzielaniem pomocy humanitarnej, działalnością edukacyjną wśród dzieci i młodzieży, wolontariatem. Prowadzi m.in. klub seniora oraz uczestniczy w realizacji Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027.

Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej jest organizacją charytatywną Kościoła Katolickiego działającą w zakresie pomocy społecznej, która prowadzi m.in.: specjalistyczną placówkę wsparcia dziennego „Słoneczko z uśmiechem”, stołówkę dla ubogich i potrzebujących, magazyn pomocy żywnościowej i rzeczowej oraz uczestniczy w realizacji Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027.

Celem **Fundacji „Możesz Inaczej”** jest wspieranie, edukowanie i pomaganie ludziom znajdujących się w potrzebie. Realizuje zajęcia edukacyjne, integracyjne oraz rozwojowe z dziećmi, młodzieżą oraz z seniorami. Prowadzi Dzienny Ośrodek Młodzieżowy.

Stowarzyszenie Penitencjarne „PATRONAT” to organizacja pozarządowa, której celem jest m.in. niesienie pomocy osobom pozbawionym wolności, zwolnionym z zakładów karnych oraz członkom ich rodzin, zagrożonym wykluczeniem społecznym. Prowadzi specjalistyczną świetlicę profilaktyczno-wychowawczą „Przygoda”.

Ośrodek Integracji Społecznej współpracuje m.in. z instytucjami i organizacjami przeciwdziałającymi uzależnieniom i przemocy w rodzinie, prowadzi zajęcia socjoterapeutyczne, hipoterapeutyczne oraz Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy. Wspólnie z Fundacją Pozytywnego Rozwoju prowadzi specjalistyczną placówkę wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży pod nazwą „Wśród Aniołów”.

Fundacja Pozytywnego Rozwoju została ustanowiona przez Ośrodek Integracji Społecznej. Jej celem jest wszechstronne działanie na rzecz pozytywnego rozwoju człowieka. Wspólnie z Ośrodkiem Integracji Społecznej prowadzi specjalistyczną placówkę wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży pod nazwą „Wśród Aniołów”.

Stowarzyszenia „DAMY RADE” prowadzi działalność na rzecz poprawy warunków życia dzieci i młodzieży oraz tworzy możliwości ich pełnego rozwoju emocjonalnego, intelektualnego i fizycznego. Prowadzi placówkę wsparcia dziennego - Ośrodek Socjoterapeutyczny „Gniazdo”.

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej jest organizacją powołaną przez Konferencję Episkopatu Polski, podejmuje działania na rzecz wszechstronnego rozwoju młodego człowieka. Prowadzi dwie placówki wsparcia dziennego: świetlicę profilaktyczno-wychowawczą „Odnaleźć swoje miejsce, odzyskać dzieciństwo” oraz „Świetlicę marzeń”.

Polski Komitet Pomocy Społecznej Lubuski Zarząd Wojewódzki jest stowarzyszeniem kształtującym postawy społeczne, sprzyjające bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026

osób potrzebujących pomocy. Uczestniczy w realizacji Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027. Prowadzi placówkę wsparcia dziennego świetlicę socjoterapeutyczną „Złote Serca”, punkt wydawania odzieży i żywności oraz stołówkę dla ubogich i potrzebujących.

VI. CELE PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY
<p>“Wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnianiu swoich funkcji” osiągany poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny,– tworzenie nowych oraz doskonalenie dotychczasowych form pomocy rodzinie.

CEL OPERACYJNY			
1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny, praca z rodzinami w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz interdyscyplinarna praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, zagrożonymi odebraniem dziecka			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
1.1. Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• liczba analizowanych rodzin	<ul style="list-style-type: none">• zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach poprzez wczesne reagowanie na pojawiające się trudności
1.2. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach zagrożonych kryzysem	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• jednostki oświatowe• kościoły, związki wyznaniowe• zespoły kuratorskiej służby sądowej według właściwości	<ul style="list-style-type: none">• liczba monitorowanych dzieci• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny• liczba rodzin objętych pogłębioną pracą socjalną	<ul style="list-style-type: none">• natychmiastowe reagowanie na pojawiające się problemy w rodzinie• zapobieganie sytuacjom kryzysowym
1.3. Edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, w tym wdrażanie programów nakierowanych na pracę z rodziną zagrożoną kryzysem, niewydolną wychowawczo	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• jednostki oświatowe• organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba osób korzystających z zajęć edukacyjnych dla rodziców• liczba osób, które ukończyły zajęcia edukacyjne dla rodziców• liczba kampanii społecznych• liczba działań promocyjnych	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorów wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny• wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich• rozwinięcie kompetencji opiekuńczych

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026

	<ul style="list-style-type: none">kościół, związki wyznanioweuczelnie wyższe		<ul style="list-style-type: none">i wychowawczych rodzicówzniwelowanie zagrożenia odebrania dzieci
1.4. Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w tym w ramach realizacji programu „Za życiem”	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba wspieranych rodzinliczba osób w rodzinachliczba dzieci w rodzinachliczba asystentów rodziny	<ul style="list-style-type: none">nabycie lub zwiększenie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych
1.5. Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia m.in.: prawnego, psychologicznego, terapii rodzinnej	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzePoradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej GórzeRegionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górzeorganizacje pozarządowe,kościół, związki wyznaniowejednostki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none">liczba osób korzystających z poradnictwaliczba udzielonych porad	<ul style="list-style-type: none">skrócenie czasu oczekiwania na pomoc specjalistówudzielanie niezwłocznego wsparcia rodzinom w kryzysiepoprawa funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze wsparciapoprawa relacji między członkami rodziny
1.6. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba i rodzaj podjętych działań promocyjnych	<ul style="list-style-type: none">poprawa funkcjonowania rodziny
1.7. Praca socjalna z rodzinami biologicznymi na rzecz reintegracji	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba rodzin biologicznych objęta pracą socjalną na rzecz reintegracji	<ul style="list-style-type: none">wzrost liczby rodzin zintegrowanychzwiększenie świadomości rodziców biologicznych w zakresie funkcjonowania rodziny

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026

1.8. Udzielanie pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych, posiłków dla uczniów, dodatku samorządowego, dożywiania dzieci w placówkach wsparcia dziennego	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• liczba dzieci objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none">• poprawa sytuacji bytowej rodzin z dziećmi
1.9. Opieka wychowawcza dla opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Centrum Usług Opiekuńczych• Zespół Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej "Promyk" Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none">• liczba dzieci objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie i odciążenie opiekunów zajmujących się dziećmi z niepełnosprawnościami
1.10. Asystent osobisty dla dzieci z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Centrum Usług Opiekuńczych	<ul style="list-style-type: none">• liczba dzieci objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie i odciążenie opiekunów zajmujących się dziećmi z niepełnosprawnościami
1.11. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• liczba dzieci objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie i odciążenie opiekunów zajmujących się dziećmi z chorobami lub zaburzeniami psychicznymi
1.12. Rozwój wolontariatu na rzecz rodzin	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe,• kościoły, związki wyznaniowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba wolontariuszy• liczba osób objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie rodzin• wsparcie dzieci i młodzieży w nauce

CEL OPERACYJNY			
2. Wspieranie form organizacji wolnego czasu			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
2.1 Organizowanie festynów, imprez rekreacyjno – sportowych	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• kościoły, związki wyznaniowe• Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze• Zielonogórski Ośrodek Kultury• Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze• komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. społecznych• uczelnie wyższe• Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza” w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• liczba zorganizowanych imprez na rzecz rodziny	<ul style="list-style-type: none">• poprawa stylu życia• integracja rodzin - wzmacnianie więzi rodzinnych
2.2 Wspieranie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• kościoły, związki wyznaniowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba świetlic, klubów młodzieżowych, oddziałów dla dzieci w wieku przedszkolnym• liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego	<ul style="list-style-type: none">• umiejętność organizowania czasu wolnego• poprawa wyników w nauce• rozwijanie zainteresowań• nabycie umiejętności walki ze stresem, z agresją• wspieranie zdrowego stylu życia• współpraca pomiędzy rodziną a środowiskiem

CEL OPERACYJNY			
3. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą rodzinom			
ZADANIA	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
3.1. Podwyższenie jakości usług poprzez zatrudnienie większej liczby pracowników socjalnych zgodnie ustawą o pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none">• organy Miasta Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych etatów na pracowników socjalnych	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie skuteczności pomocy osobom i rodzinom
3.2. Podwyższenie jakości usług poprzez zatrudnienie większej liczby asystentów rodziny	<ul style="list-style-type: none">• organy Miasta Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych etatów na asystentów rodziny	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie skuteczności pomocy osobom i rodzinom
3.3. Podnoszenie kwalifikacji przez osoby profesjonalnie zajmujące się pomaganiem	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• kościoły, związki wyznaniowe• uczelnie wyższe	<ul style="list-style-type: none">• liczba osób, która uczestniczyła w szkoleniach, warsztatach, konferencjach itp.• liczba szkoleń, warsztatów, konferencji itp., w których uczestniczono• liczba szkoleń, konferencji, warsztatów, seminariów itp. zorganizowanych przez realizatorów Programu	<ul style="list-style-type: none">• wzrost kompetencji osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem
3.4. Wspieranie osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem poprzez umożliwienie	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe• kościoły, związki wyznaniowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba przeprowadzonych szkoleń superwizyjnych• liczba superwizji zewnętrznych oraz	<ul style="list-style-type: none">• wzrost kompetencji osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026

udziału w superwizjach zewnętrznych oraz grupach ewaluacyjnych	<ul style="list-style-type: none">• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze• uczelnie wyższe• Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze	liczba ich uczestników	<ul style="list-style-type: none">• zmniejszenie zagrożenia wypaleniem zawodowym• zwiększenie liczby osób korzystających z superwizji
--	---	------------------------	--

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU, MONITORING I EWALUACJA

Źródłem finansowania zadań wynikających z programu wspierania rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2024-2026 będą środki finansowe z budżetu miasta, środki pozyskiwane z innych źródeł.

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących podejmowanych zadań w celu oceny realizacji założonych celów. Informacje o realizacji programu zostaną przedstawione Radzie Miasta Zielona Góra w corocznym sprawozdaniu składanym do 31 marca za poprzedni rok. Ostateczne efekty zostaną przedstawione po zakończeniu okresu realizacji programu.

Program ma charakter otwarty i może podlegać zmianom w zależności od pojawiających się potrzeb.

VIII. SPISY WYKRESÓW, RYSUNKÓW I TABEL

Wykres 1. Ludność Zielonej Góry w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2021-2023.	8
Wykres 2. Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2021-2023.	10
Wykres 3. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2021 - 2023	11
Wykres 4. Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny oraz rodzin, z którymi zakończono współpracę w latach 2021-2023.	13
Wykres 5. Liczba porad udzielonych przez specjalistów MOPS w latach 2021-2023	14
Wykres 6. Placówki wsparcia dziennego w latach 2021-2023.	16
Rysunek 1. Statystyki programów ZGrana Rodzina i Zgrani Zielonogórzanie 50+.	18
Tabela 1. Rodziny objęte pomocą społeczną w Zielonej Górze w latach 2021 - 2023.	10
Tabela 2. Placówki wsparcia dziennego prowadzone w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w Zielonej Górze w 2023 r.	17